

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS
COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y. ET L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DU COMITE INTERACADEMIQUE
DE BALKANOLOGIE DU CONSEIL DES ACADEMIES
DES SCIENCES ET DES ARTS DE LA R.S.F.Y. ET DE L'INSTITUT
DES ETUDES BALKANIQUES

X

BELGRADE 1979.

trecutul satului Sin-Mihai ['Неки моменти из прошлости села Локеве'] (стр. 192—200), дао микрофотографију једног локалитета.

Нису заборављени ни обичаји ни традиције. О њима су говорили Мирјана Малуцков, *Посмртни обичаји Румуна у југословенском Банату* (стр. 229—251), која је пружи­ла врло документовану панораму овог церемонијала, и Георге Лифа, *Nunta tradițională și obiceiurile caracteristice ale ei* ['Традиционална свадба и посебни обичаји у вези са њом'] (стр. 152—161), који је такође указао на банатске карактеристике једног обичаја. О посетама које су вршила друштва у предатном периоду говорио је Глигор Попи, *Vizite reciproce ale societăților culturale în ambele părți ale Banatului în anii 1930—1940* ['Узајамне посете културних друштва из два дела Баната од 1930. до 1940. године'] (стр. 221—226).

Од осталих радова треба ук­зати на врло исцрпан приказ који је поднео Георге Балощ, *Mișcarea naturală a populației în Sarcia Română de la 1801—1970* ['Природно кретање становништва у Сутјесци од 1801. године до 1970'] (стр. 301—309), оживљавајући га подацима из архива као и бројним графиконима.

Нису била запостављена ни остала подручја живота војвођанских Румуна. О музичком фолклору, који се иначе одвајкада негује у овим крајевима, говорио је Ница Фрацила, *Cințecul bătrînesc din Coștei și satele din jur* ['Старинско певање из Куштиља

и околних села'] (стр. 265—273), ограничивши се на уско одређени локалитет. Напоменимо, напоследку, да су на овом скупу добила одређено место и аматерска ангажовања и позориште. О њима су говорили: Илеана Магда, *Corul „Ștefan Ștefu” din Ecica* ['Хор „Штефан Штефу” из Ечке'] (стр. 203—210), Роман Кристеа, *Activitatea corului și a fanfarei din Glogoni* ['Делатност хора и музике из Јабучке'] (стр. 211—217), и Николаје Полверезан, *Ascensiunea artistică a Teatrului popular românesc din Virșeț* ['Уметнички успон Румунског народног позоришта из Вршца'] (стр. 277—287). О раду на пластичним уметностима говорио је Александру Паску, *Viața artistică plastică la noi* ['Пластична уметност код нас'] (стр. 291—297). И спортски живот, који је последњих година постао врло интензиван, добио је такође своје место на овом скупу. Петру Мезин и Јоница Даља говорили су *Din istoricul Clubului sportiv „Unirea” din Uzdin* ['Из прошлости Спортског клуба „Униреа” из Уздина'] (стр. 313—319).

Публикација је пропраћена низом фотографија и сликовних прилога који умногоме осветљавају изложени материјал. Индекс имена којим се завршава овај том (стр. 321—333) олакшава служење овом публикацијом која — рекли бисмо — превазилази, као и претходни бројеви, оквире уског интересовања везаног за југословенски Банат.

Момчило Д. Савић

ANALELE SOCIETĂȚII DE LIMBA ROMÂNĂ 8, Zrenjanin 1977, str. 293.

Основано 1962. године, Друштво за румунски језик САН Војводине развило је врло плодну делатност интересујући се у првом реду за културна стремљења војвођанских Румуна и за њихове везе с осталим народима и народностима наше земље, али не запостављајући уједно ни прилоге које су Румуни с ових простора дали и дају румунској култури.

Развијајући своју плодну делатност, Друштво је много пажње посветило историјским и социјалним условима кроз које су пролазили војвођански Румуни. Једна од његових акција било је и покретање, почев од 1969. године, годишњака под насловом *Analele*, који је омогућио члановима Друштва и њиховим пријатељима и сарадницима из земље и иностран-

ства (у првом реду из СР Румуније) да се представе стручним и научним прилозима са подручја хуманистичких наука, и то не само везаним за живот и обичаје војвођанских Румуна или за румунистику у ширем смислу већ и за друга подручја која могу да буду од интереса за прегоаце са бројних области. Седам досадашњих бројева овог часописа показало је озбиљну стручну и научну висину, како по именима познатих научних радника из земље и иностранства који су у њима сарађивали тако и по прилозима у којима су први пут осветљена нека научна питања или бар добила задовољавајући одговор. Посебну пажњу скренула је јубиларна свеска 3—4, објављена 1972—73. године поводом 10-годишњице оснивања Друштва и јубилеја његовог председника проф. Раду Флоре, а у којој је своје прилоге дао низ научних радника из дванаест земаља.

Садашња свеска, такође јубиларна, којом се обележава 15-годишњица оснивања Друштва, отворила је овом приликом своје странице посленицима са области хуманистичких наука наше земље и Румуније.

Ако изузмемо почетне стране овог броја, посвећене врло угледном и активном а рано преминулом члану Друштва, правнику Штефану Лази, као и последње, на којима Надежда Мосусова и Радмила Петровић пишу некролог Милану Влајину, познатом композитору и почасном члану Друштва, видећемо да се првих тридесетак страница односи на организацију Друштва и на његов живот у току деценије и по. Странице 233—287 посвећене су питањима језика, рецензијама, хроникама, догађајима као и новим књигама и публикацијама које могу да буду од интереса за овај часопис.

Међутим, средишни део овог броја часописа представљају радови, 27 на броју, који су објављени у рубрици „Студије и истраживања“ (стр. 27—232). Они припадају разним подручјима, али су увек саздани на провереном и документованом материјалу и бога-

тој научној литератури. Чињеница је да се један део њих односи на живот војвођанских Румуна, док други само додирнује ову проблематику или се бави неким другим питањима са подручја хуманистичких наука.

Ако бисмо покушали да поменути прилоге сврстамо по предмету којим се баве, видели бисмо да их је највише са подручја разнородних лингвистичких области, тј. 11. Ту је најпре Петар Атанасов, Скопје, који је у свом прилогу *Despre 'u' final — articol hotărât în graiul meglenoromân din Umă, respectiv în cel din Ghevghelea* [‘О крајњем ‘у’ — одређеном члану у мегленорумунском говору Уме, односно Бевбелије’] (стр. 37—41) и овом приликом, као и у својим ранијим студијама, допунио наша знања са подручја морфологије и синтаксе једног романског подручја о коме се доста мало зна. Синтаксичким разматрањем једног вида српскохрватског и румунског језика бави се компаративно Момчило Д. Савић, Београд, *Upotreba indikativnih vremena u rumunskoj i srpskohrvatskoj istoriografiji* (стр. 174—183), док Митја Скубиц, Љубљана, одличан познавалац романских говора Истре, такође прилази питању синтаксе на поменутом подручју у чланку *Contribuția la sintaxa formelor verbale în graiul venet din Istria* [‘Прилог синтакси глагола у венецијанском говору Истре’] (стр. 184—188). Истој граматичкој области посвећена су и два друга рада: док Силвија Рогобете, Темешвар, *Aspecte ale influenței franceze asupra sintaxei la N. Bălcescu* [‘Неки видови француског утицаја на синтаксу Н. Балческуа’] (стр. 169—173) разматра утицај француске синтаксе у делу једног румунског писца, дотле Димитрије Стефановић, Београд, *Прилог проучавању једног синтаксичког балканизма* (стр. 197—201), даје широку панораму израза „без да“, посматрајући га у балканским и другим језицима. И по тематици и по начину импостације проблема скреће на себе пажњу прилог Богдана Бабића, Сарајево, *Семантика деградација словенских ријечи у модерном ру-*

румунском језику (стр. 54—63), док је не мање интересантан и чланак Василеа Јонице, Решица, *Consecințele ale „otonomiei”?* [Да ли је реч о последицама „хомонимиче”?] (стр. 106—109), у коме се постављају нека питања у вези с лингвистичким процесима до којих је довела словенско-романска симбиоза. Познати румунски слависта Јон Патруц, Клуж, представио се у овом броју прилогом *Vechi nume românești de localități din Transilvania* [Стара румунска имена места у Трансилванији] (стр. 134—137), док се сличним питањем позабавио и други румунски слависта, Теодор Н. Трпча, Темишвар, *Toponime și hidronime din Banatul de vest* [Топоними и хидроними западног Баната] (стр. 205—213), а Дорин Гамулеску, Букурешт, такође румунски слависта који се посебно посветио питањима српскохрватског језика и његовог односа са румунским, дао је у свом раду *Bejenar* [Беженар] (стр. 97—100) прилог решавању порекла једне речи у румунском језику, допринос који је утолико значајнији што у нашем језику још увек нема радова о лексичком материјалу источне Србије. Напоследку, ту је и прилог Гаврила Истратеа, Јаши, *Alecu Russo și problemele limbii* [Алеку Русо и питања језика] (стр. 110—116), у коме је реч о ставовима једног књижевника према граматичким и језичким захтевима.

Књижевним питањима у ужем смислу бави се пет аутора. Јон Д. Лаудат, Јаши, *Spiritul național-patriotic în teatrul lui Vasile Alexandri* [Патриотско-национални моменти у драмама Василе Александрија] (стр. 117—126), говори о овом виду у делу познатог румунског писца, док се Лија Магду, Нови Сад, интересује за поетско стваралаштво одређено посебним околностима у чланку *Creția poetică a scriitorilor pașoptiști* [Књижевно стваралаштво писцаца из 1848. године] (стр. 127—133). Флорина Урсулескуа, Панчево, закупа одређени књижевни род у прилогу *Proza memorialiștilor în literatura română* [Проза меморијалиста у румунској књижевности] (стр. 214—225), а Вирбил Винтиле-

ску, Темишвар, настоји да покаже однос двају еминентних румунских књижевника према одређеном књижевном покрету у прилогу *Eminescu și Hasdeu în contextul junimismului* [Еминеску и Хаждеу према јунимизму] (стр. 226—232). Најзад, морамо указати на врло документовано и систематски дато излагање у вези с једним прастарим књижевним родом у раду Штефана Н. Попе, Београд-Јаши, *Specificul basmului animalier, Compendiu monografic* [Посебне одлике басне, Скупни приказ] (стр. 155—168).

Нешто мање аутора јавило се с прилозима посвећеним народној књижевности. Док Октав Паун, Букурешт, *Motivul „amîndrii” în cîntecul zorilor* [Мотив „одрабања” у тужбалицама] (стр. 138—144) говори о једној посебности румунских укупних песама, докле Николаје Бот, Клуж, настоји да укаже на трајне вредности народног стваралаштва у прилогу *Permanența culturii populare* [Трајност народне културе] (стр. 42—46). Посебну пажњу посветио је народном стваралаштву са уско одређеног подручја Јон Билу, Фабер, *Unele considerații asupra poeziei populare din Torac, cuprinsă în colecția lui Alexiu Viciu* [Нека разматрања на народним песмама из Бегејаца које је прикупио Алексију Вичу] (стр. 47—53).

Врло су значајни прилози са области књижевно-историјских разматрања и културно-политичких односа Румуна с нашим народима. Чезар Апреотесеј, Темишвар, заинтересовао се, после озбиљног прилажења овом проблему, за погледе једног студиозног Румуна на однос с нашим народима у чланку *Șercetările lui Ilie Bărbulescu cu privire la relațiile româno-îugoslave* [Истраживања Илије Барбулескуа у вези с румунско-југословенским односима] (стр. 27—36), док се Вероника Фрнку, Букурешт, и овом приликом навратила на одјек збивања у Србији која су почетком овог века заинтересовала светску јавност у раду *Literatura și publicistica românească despre evenimentele petrecute în Serbia la 28/29 mai 1903*. [Румунска књижевност и публи-

цистика о догађајима који су се збили 28—29. маја 1903. године у Србији] (стр. 76—84), а Никола Гавриловић, изврстан познавалац српско-румунских веза у оквиру некадашње Хабзбуршке монархије, пише о *Плану о повећању учитељских плата у Влашко-илирској регименти из 1824. године* (стр. 85—96). У чланку *Aportul lui Dimitrie Cantemir la cultura altor popoare* [Допринос Димитрија Кантемира култури других народа] (стр. 101—105), Јон Илијеску, Темишвар, настоји да са посебног гледишта осветли дело познатог румунског писца и молдавског кнеза с почетка XVIII века, а Мирча Попа, Клуж, *Momente din contacte literare și lingvistice româno-sârbe* [Неки румунско-српски књижевни и језички контакти] (стр. 145—154), указује на низ непознатих појединости из културних односа наших народа, нпр., о неким мишљењима о Доситеју Обрадовићу, о одјеку наших народних умотворина у Клужу пре сто година као и о пријатељским везама и сарадњи између познатих лингвиста Секстипа Пушкаријуа и Петра Скока.

Витомир Сударски, Панчево, представило се овом приликом чланком *„Панчевац“ Јована Павловића и међунационални односи* (стр. 202—204), у коме указује на врло прогресивна стремљења поменутог листа током 1870. године.

Са подручја етнологије Ница Фрацила, Нови Сад, доноси врло информативан рад *Nunta la Coștei și în satele vecine* [Свадба у Куштиљу и у суседним селима] (стр. 65—75). Педагогija је заступљена чланком Траиле Спарсиосу, Вршац, *Critica învățământului limbii materne și unele tendințe metodologice de modernizare* [Критика наставе матерњег језика и нека савремена методолошка настојања] (стр. 189—186).

Низ других прилога такође даје овом броју часописа врло високо место тако да, по свему судећи, он умногоме превазилази уже оквиру интересовања Друштва које га је издало, те пружа могућност информације читавом низу посленика са разних хуманистичких области, у првом реду са подручја балканологије.

Момчило Д. Савић

BALKAN STUDIES.

Biannual Publication of the Institute for Balkan Studies. Volume 17, 1. Thessaloniki 1976.

Тематски број часописа Балканолошког института у Солуну — *Balkan Studies* 17,1 — доноси десетак саопштења која су грчки научници поднели на Међународном скупу *Словенске културе на Балкану* („The Slavic Cultures in the Balkans”), одржаном у Варни од 15—20. септембра 1975. Скуп је организован под покровитељством UNESCO-а као део пројекта *Студије словенских култура* („Studies of Slavic Cultures”).

Прилози су разноврсне тематике; делом се односе на прошлост, културу и друштвене односе Словена и Византије (П. Харанис: *Словени, Византија и историјски значај првог бугарског краљевства*; Г. Т. Статис: *Јосаф Рилски и његове „Ексетезе“ у неколико византијских композиција*). Следе

затим прилози о културним односима балканских Словена са грчким светом (З. Н. Цирпанлис: *Јурај Крижанић и његови односи са грчким светом*, Ј. А. Пападрианос: *Учени Грк Георгије Захаријадис и његов допринос словенској писмености у XIX веку*, С. Кисас: *Иконе „Менологиона“ из Козане*, Ј. Тарнанидис: *Компаративни преглед листова „Erhémérís“ и „Сербскија новини“* које су 1791—1792 у Бечу издавали грчка браћа Маркидес Пуљу, К. А. Макрис: *Грчки бакрорези у балканским земљама у XIX веку*, Х. К. Папастатис, *О распрострањености Харменопулосовог „Хексабиблоса“ у словенском свету*). Ту су и три прилога из историје цркве (А. Ангелопулос: *Димитрије Цамис, Каратасис, К. Папулидис;*